

Inledning

Organdonation är en förutsättning för transplantation.

Transplantationsverksamheten startade i Sverige 1964 då den första njurtransplantationen utfördes. Idag transplanteras njure, pankreas, lever, hjärta, lunga och tarm till patienter där inga andra botande behandlingsmetoder finns.

Behovet av organ är större än tillgången, detta medför att väntetiden för mottagare ofta blir väldigt lång och ibland med mortalitet som följd. Därför är varje enskild donator mycket viktig och värdefull.

Nationell Donationspärm DBD är framtagen av landets Transplantationskoordinatorer (NNTO – Nationellt Nätverk Transplantationskoordinatorer Organdonation) i samverkan med Transplantationsenheterna och de regionala donationsansvariga (R-DAL/R-DAS). Faktagranskning har även skett av i övrigt berörda verksamheter.

Denna pärm är tänkt att användas som en **handlingsplan i donationsprocessen där döden fastställs med direkta kriterier s.k. DBD** (Donation after Brain Death, ”donation då döden inträffar efter primär hjärnskada”). Syftet med donationspärmen är att vägleda och underlätta för all personal som är delaktiga i denna process. Berörd personal bör ta del av innehållet i ett lugnt skede för att sedan lättare navigera i donationspärmen när det är aktuellt med organdonation.

Donation där döden fastställs med indirekta kriterier s.k. DCD (Donation after Circulatory Death, ”donation då döden inträffar efter cirkulationsstillestånd”) är en annan möjlighet att kunna bli organdonator i Sverige. Vid DCD-process, se www.vavnad.se [Protokoll för donation efter cirkulationsstillestånd, DCD.](#)

Pärmen ska finnas tillgänglig, som utskrift eller länk på sjukhusets hemsida, på alla intensivvårds- och operationsavdelningar där organdonation kan vara aktuellt.

Eftersom rutiner kring ex provtagning och undersökningar skiljer sig åt i regionerna, finns det i berörda avsnitt kompletteringar med regionala rutiner och kontaktuppgifter.

Ansvarsfördelning i donationsprocessen

Donationsverksamheten (intensivvården) ansvarar för identifiering av möjliga donatorer, utredning av donationsvilja och anamnes för medicinsk lämplighet samt beslutar om donation får ske.

Transplantationsverksamheten ansvarar för beslut om medicinsk lämplighet samt att utföra donationsingrepp för tillvaratagande och transplantation av organ.

Transplantationskoordinatorn ansvarar för samordningen kring donationsprocessen och är länken mellan donations- och transplantationsverksamheterna vid en aktuell donation samt ansvarar för allokering av organ och vissa vävnader.

Donationsansvarig läkare (DAL) och donationsansvarig sjuksköterska (DAS) ska finnas på varje sjukhus där donationsgrepp får utföras. De ansvarar bl.a. för att säkerställa kunskapen om donation på enheten samt fungerar som stöd för att donationsprocessen ska kunna genomföras.

I varje sjukvårdsregion finns **regionalt donationsansvarig läkare (rDAL) och regionalt donationsansvarig sjuksköterska (rDAS)** som har som huvuduppgift att ge stöd till regionens donationsverksamhet.

I några regioner finns även **DOSS**-verksamhet, **donationsspecialiserad sjuksköterska** som deltar/stöttar i donationsprocessen på IVA. Kontakt med DOSS, se lokala rutiner i dessa regioner.

Transplantationsenheter

Alla transplantationsenheter har transplantationskoordinatorer, med jourverksamhet dygnet runt, som har ett nära samarbete med sina respektive intensivvårdsavdelningar och donationsansvariga läkare och sjuksköterskor.

Vid kontakt med transplantationskoordinator kontakta den enhet ert sjukhus tillhör.

Transplantationscentrum, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, i Göteborg, genomför transplantationer av alla organ dvs. hjärta, lunga, lever, njure, pankreas, ö-celler, tarm och multiorgantransplantationer.

Upptagningsområdet omfattar **Västra sjukvårdsregionen** med Västra Götalands län och norra Halland, **Sydöstra sjukvårdsregionen** med Östergötlands, Jönköpings och Kalmar län, **Norra sjukvårdsregionen** med Västernorrlands, Västerbottens, Norrbottens och Jämtland län samt genom avtal även Island.

Länk Donationspärm: [Sahlgrenska](#)

Organisationen För Organdonation i Mellansverige baseras på ett samarbetsavtal mellan Karolinska Universitetssjukhuset, Huddinge och Akademiska sjukhuset, Uppsala.

Karolinska Universitetssjukhuset, Huddinge genomför transplantationer av lever, njure, pankreas och ö-celler.

Akademiska sjukhuset, Uppsala genomför transplantationer av njure samt pankreas och ö-celler.

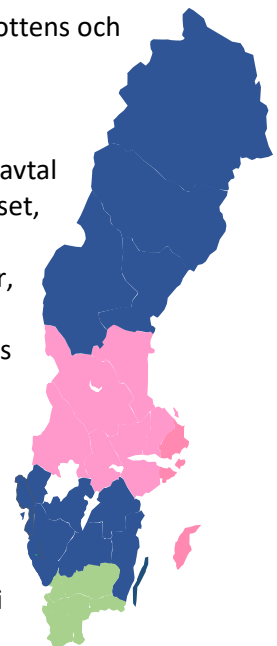
Upptagningsområdet omfattar Gotlands kommun, Gävleborgs, Dalarna, Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Värmlands och Örebro län.

Länk Donationspärm: [OFO Mellansverige](#)

Transplantation region Skåne genomför transplantationer av njure, pankreas och ö-celler vid Transplantationsenheten, Skånes universitetssjukhus (SUS) i Malmö samt hjärt- och lungtransplantationer genomförs på Thorax, [SUS i Lund](#).

Upptagningsområdet omfattar **Södra Sjukvårdsregionen** med Skåne, Blekinge, Kronoberg och södra Halland

Länk Donationspärm: [Södra sjukvårdsregionen](#)

Redaktörer och Nationell Donationspärmsgrupp

Transplantationskoordinatorer inom NNTO* från Sveriges transplantationsenheter:

Akademiska Sjukhuset, Uppsala, OFO

Karin Lindh

Nadine Weidenberg

Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge, Stockholm, OFO

Cecilia Bååth

Maria Söderström

Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg, Enheten för Organkoordinering

Matilda Proos

Petra Vestlund

Skånes Universitetssjukhus, Malmö, Transplantationsenheten

Charlotte Lovén

Kerstin Karud

Skånes Universitetssjukhus, Lund, Thorax

Jenny Warheim

Åsa Klitthammar

***NNTO** - Nationellt Nätverk Transplantationskoordinatorer Organdonation, är ett nätverk inom Svensk Sjuksköterskeförening SSF. I nätverket samlas alla Sveriges transplantationskoordinatorer som arbetar med organdonation från avlidna givare.

Faktaundersökare

Nationell Donationspärm har tagits fram genom ett nationellt samarbete med landets transplantationsenheter, de regionalt donationsansvariga och övriga berörda verksamheter. Den stödjer sig på lagar, föreskrifter, guidelines och beprövad vetenskap/erfarenhet.

- Regionala donationsgruppen (R-DAL/R-DAS) 2019
- Nationella EDHEP-gruppen 2019
- Nationellt Donationsansvarig läkare och sjuksköterska för barn 2019
- Amir Sedigh, transplantationskirurg, Akademiska Sjukhuset, Uppsala
- Carl Jorns, transplantationskirurg, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge
- Markus Gäbel, transplantationskirurg, Sahlgrenska Universitetssjukhuset
- Göran Dellgren, thoraxkirurg, Sahlgrenska Universitetssjukhuset
- Alireza Biglarnia, transplantationskirurg, Skånes Universitetssjukhus, Malmö
- Johan Nilsson, thoraxkirurg, Skånes Universitetssjukhus, Lund
- Jesper Greby, rättsmedicinare och donationsansvarig, Rättsmedicinalverket